

Олександр Кучерук

Київ (Україна)

**ДОКУМЕНТИ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ ВІДКРИТОЇ
ПАРИЗЬКОЮ ПОЛІЦІЄЮ У ТРАВНІ 1926 РОКУ
ПО ФАКТУ ВЧИНЕННЯ ЗАМАХУ НА СИМОНА ПЕТЛЮРУ**

У травні 2016 року виповнилося 90 років трагічної загибелі Голови Директорії УНР Симона Петлюри. Дослідники цієї трагедії основну увагу зосереджують на судовому процесі над убивцею С. Шварцбардом, розглядаючи, переважно публікації в пресі українською мовою та менше французькою, поза увагою залишаються документи спецслужб Франції.

Нам вдалося розшукати групу нових документів, неопублікованих і незалучених дослідниками безпосередньо. Це документи з архіву моргу лікарні Шаріте в Парижі та окрема кримінальна справа по факту убивства С. Шварцбардом С. Петлюри. Зберігаються документи у французькій державній установі Архів префектури поліції (Archives de la Préfecture de police).

Лікарня Шаріте нині не існує, але її документація (власне архів моргу) зберігається в Архиві префектури поліції (фонд «Лікарня Шаріте в Парижі» (L'hôpital de la Charité de Paris)). 1943 року колишня каплиця лікарні перетворена на собор Св. Володимира Української греко-католицької церкви. В приміщенні установлено дві пам'ятні таблиці (українською і французькою мовами), на яких сказано, що тут 25 травня 1926 р. помер смертельно поранений С. Петлюра.

Реєстраційні книги моргу лікарні Шаріте – це книга альбомного типу, з сіткою нанесеною друкарським способом, заповнювалася чорнилом від руки, деякі графи залишалися незаповненими. У 106-му томі за травень 1926 р. на розвороті сторінки 102, під

порядковим номером 736 занесене прізвище померлого у лікарні С. Петлюри.

Кримінальна справа вбивства С. Петлюри має номер S2.173, серія ВА (історія), відділ префектури, період 1869–1979 рр. Всього у справі 87 нумерованих аркушів (підрахунок наш). Справа складається з рапортів, листів-доручень, стандартних реєстраційних карток окремих осіб, також кількох додаткових документів. Усі, крім реєстраційних карток написані чорнилом (у більшості випадків з обох боків аркуша), досить розбірливо, крім підписів та додаткових сигнатур. Особливістю є те, що у правому верхньому куті присутній відтиск штампю чорного кольору абрєвіатури В.С., по лівому краю тексту повздовж нанесено номер справи, інколи він дублюється на друкарській машинці. Документи, зберігаючи загальну схему, створені досить довільно. Найраніший документ у кримінальній справі S 2.173 датується 2 червня 1926 року (через кілька днів після скоєння злочину), останній – 15 жовтня 1927 р. (за три дні до початку судового процесу).

Папір документів (крім реєстраційних карток) – звичайний письмовий нестандартизований, форматом менший ніж А4. Реєстраційні картки різного кольору на тонкому картоні з друкарською сіткою, формат близький до формату поштівків, заповнені різними почерками та різними чорнилами.

На обкладинці справи S2.173 вказано прізвище звинуваченого, дата народження та його домашня адреса, прізвище жертви з місцем і датою народження, домашньою адресою, а також вказано місце вчинення злочину та спосіб вбивства.

Найінформативнішим серед документів справи S2.173 є рапорти від 3 червня 1926 року. Поліція не одразу змогла розібратися у попередніх плутаних свідченнях С. Шварцбарда, починаючи від його імені, прізвища і місця народження. Єврейські прізвище та ім'я вбивці французам не завжди вдавалося передавати коректно, складалося небезпідставне враження, що С. Шварцбард навмисно вносить плутанину, змішуючи свої біографічні дані з біографічними даними свого старшого брата.

Цікавим є протокол від 11 березня 1927 року. В день скоєння злочину С. Шварцбард надіслав дружині пневматичною поштою короткого листа (телеграму) з поясненням свого вчинку. Час відправлення листа дозволяв поліції гадати, що С. Шварцбард не міг у час відправлення листа бути на пошті, підозрюючи, що відправником була інша особа, тобто мова йшла не про дії одинака, а про організовану акцію.

Документ ніколи не використовувалися дослідниками життя і діяльності С. Петлюри.